

Глебова А. О.

СУЧАСНІ ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ПРОЦЕСУ ОРГАНІЗАЦІЇ ФІНАНСУВАННЯ СОЦІАЛЬНО ВАЖЛИВИХ ПРОЕКТІВ НА ОСНОВІ ФАНДРЕЙЗИНГУ

У статті досліджується сутність поняття «фандрейзинг», яке набуло поширення останнім часом в Україні, але активно використовується у світовій практиці і дозволяє вирішувати низку соціальних проблем як на рівні регіону, так і на рівні держави. Однак, через складну фінансово-економічну ситуацію у державі, відсутність досвіду створення і реалізації соціальних проектів, ринкових інституцій, законодавчого забезпечення, велику кількість шахрайств у цій сфері та пасивність держави тощо, виникає необхідність у постійному пошуку сучасних методів та інструментів управління, які дозволять створювати передумови для реалізації соціально важливих проектів. Досвід Великобританії цьому є прикладом, коли держава, приватний сектор та сфера культури об'єдналися і домоглися того, що обсяги фінансування із 1976 року до цього часу зросли у 233 рази. У США саме за допомогою фандрейзингу у сфері медицини існує успішний досвід реалізації проектів, який дозволяє вирішувати велику кількість проблем суспільства. Незважаючи на результати соціологічних опитувань в Україні, які засвідчують падіння довіри до благодійності, ми все ж таки вважаємо, що на сучасному етапі без благодійності неможливо вирішити соціально важливі проблеми (фінансування проектів для людей з обмеженими можливостями, будинків престарілих, хворих на невиліковні хвороби тощо). Впровадження досвіду фандрейзингу є важливим і для органів місцевого самоврядування, які відповідають за вирішення соціальних проблем у регіоні і в умовах світової фінансової кризи змушені постійно шукати альтернативні джерела фінансування соціальних проектів. Лише формуючи партнерські відносини між приватним сектором, місцевими органами самоврядування і місцевим суспільством, можливо створити передумови для соціально-економічного розвитку регіону.

Ключові слова: фандрейзинг, благодійництво, спонсорство, допомога, грантова допомога, проект, місцеве самоврядування, регіон

Рис.: 1. Табл.: 2. Бібл.: 11.

Глебова Алла Олександрівна – кандидат економічних наук, доцент, кафедра менеджменту і адміністрування, Полтавський національний технічний університет ім. Ю. Кондратюка (пр. Першотравневий, 24, Полтава, 36011, Україна)

Email: al_la.com@mail.ru

УДК 332.146.2

Глебова А. А.

СОВРЕМЕННЫЕ ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ И ПРАКТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ПРОЦЕССА ОРГАНИЗАЦИИ ФИНАНСИРОВАНИЯ СОЦИАЛЬНО ВАЖНЫХ ПРОЕКТОВ НА ОСНОВЕ ФАНДРЕЙЗИНГА

В статье исследуется суть понятия «фандрейзинг», которое получило распространение в последнее время в Украине, но активно используется в мировой практике и позволяет решать ряд социальных проблем как на уровне региона, так и государства. Но вследствие сложной финансово-экономической ситуации в государстве, отсутствия опыта создания и реализации социальных проектов, рыночных институтов, законодательного обеспечения, значительного количества мошенничеств в этой сфере и пассивности государства и т. д., возникает необходимость в постоянном поиске современных методов и инструментов управления, которые позволяли бы создавать предпосылки для реализации социально важных проектов. Опыт Великобритании является одним из наиболее успешных, когда государство, частный сектор и сфера культуры объединились и добились того, что объемы финансирования с 1976 года до нашего времени выросли в 233 раза. В США именно с помощью фандрейзинга в сфере медицины существует успешный опыт реализации проектов, который позволяет решать большое количество проблем общества. Несмотря на результаты социологических опросов в Украине, которые свидетельствуют о падении доверия к благотворительности, мы все же считаем, что на современном этапе без благотворительности невозможно решить социально важные проблемы (финансирование проектов для людей с ограниченными возможностями, домов престарелых, больных неизлечимыми болезнями и других). Внедрение опыта фандрейзинга важно и для органов местного самоуправления, которые отвечают за решение социальных проблем в регионе и в условиях мирового финансового кризиса вынуждены постоянно искать альтернативные источники финансирования социальных проектов. Только формируя партнерские отношения между частным сектором, местными органами самоуправления и местным обществом, возможно создать предпосылки для социально-экономического развития региона.

Ключевые слова: фандрейзинг, благотворительность, спонсорство, помощь, грантовая помощь, проект, местное самоуправление, регион

Рис.: 1. Табл.: 2. Библ.: 11.

Глебова Алла Александровна – кандидат экономических наук, доцент, кафедра менеджмента и администрирования, Полтавский национальный технический университет им. Ю. Кондратюка (пр. Первомайский, 24, Полтава, 36011, Украина)

Email: al_la.com@mail.ru

UDC 332.146.2

Glebova A. O.

MODERN THEORETICAL AND PRACTICAL ASPECTS OF THE PROCESS OF ORGANISATION OF FINANCING OF SOCIALLY IMPORTANT PROJECTS ON THE BASIS OF FUNDRAISING

The article studies the essence of the fundraising notion, which has become popular in Ukraine and is actively used in the world practice and allows solution of a number of social problems both at the level of the region and state. However, due to a complex financial and economic situation in the state, absence of experience of development and realisation of social projects, market institutions, legislative provision, significant number of fraud in this sphere, inactivity of the state etc., there is a necessity in a permanent search for modern methods and tools of management, which would allow creation of prerequisites for realisation of socially important projects. Experience of Great Britain is one of the most successful, when the state, private sector and the sphere of culture united and achieved the result when volumes of financing since 1976 until now have increased in 233 times. There is successful experience of medical projects realisation with the help of fundraising, which allows solution of a big number of social problems. In spite of the results of sociological polls in Ukraine, which testify to reduction of trust to charity, the article states that today it is impossible to solve socially important problems without charity (financing projects for disabled, old people homes, incurable patients, etc.). Implementation of the fundraising

experience is also important for the bodies of local self-governance, which are responsible for solution of social problems in the region, and, under conditions of the world financial crisis, are forced to permanently search for alternative sources of financing social projects. Only formation of partner relations between the private sector, local bodies of self-governance and local society could create prerequisites for socio-economic development of a region.

Key words: fundraising, charity, sponsorship, assistance, grant, project, local self-governance, region

Pic.: 1. Tabl.: 2. Bibl.: 11.

Glebova Alla O. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Department of Management and Administration, Poltava National Technical University named after Yu. Kondratyuk (pr. Pershotravnevyy, 24, Poltava, 36011, Ukraine)

Email: al_la.com@mail.ru

Вступ. В ринкових умовах господарювання роль і значення соціальної складової управління не зменшується, а навпаки зростає. Зокрема, для України дана проблема особливо актуальна через існування досвіду державного соціального управління, яке відбувалося централізовано і згідно з вимогами законодавства. Проте зі зміною системи господарювання виникла необхідність у пошуку нових шляхів вирішення соціальних проблем на регіональному рівні не тільки шляхом державного управління, але і використання світового досвіду та потенціалу молодих науковців через реалізацію грантових програм різних міжнародних організацій та органів місцевого самоврядування.

Особливість грантового механізму – можливість знаходити й інвестувати в найбільш ефективні розв'язання актуальних проблем. Завдяки грантам бізнес починає підтримувати ті сектори, яким довіряють цільові групи набувачів благодійної допомоги, але які найчастіше залишаються без уваги та підтримки бізнесу. Спрямування благодійних коштів у соціальні проекти недержавних організацій та закладів можна розглядати як соціальні інвестиції, котрі дозволяють розвивати людські ресурси, створювати нові послуги, відкривати додаткові робочі місця, поліпшувати умови життя населення. В даному випадку відсутність механізму взаємодії між органами місцевого самоврядування і молодими науковцями обумовлює необхідність пошуку сучасних технологій при вирішенні проблем соціальної сфери.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Висвітленням поняття «фандрайзинг» займалися О. Аксенова, Л. Лунева, Б. Станшків, А. Соколова, В. Снігульська, О. Чернявська, О. Шнирков та інші.

Однак, на наш погляд, дана проблема через свою новизну не в повній мірі розкрита і досліджена, тому потребує подальшого дослідження.

Метою статті є дослідження теоретичних і практичних аспектів процесу організації фінансування соціально важливих проектів регіонів на основі аналізу світового досвіду фандрайзингу і можливості його застосування в Україні.

Виклад основного матеріалу. Нині у світі існує досить значна кількість організацій, фондів і установ, які мають значні фінансові ресурси і готові надати фінансову допомогу установам та організаціям, які потребують цих ресурсів на реалізацію проектів високої суспільної значимості. Процесом, здатним поєднати інтереси обох сторін, започаткувати між ними партнерські стосунки є фандрайзинг. Слово «фандрайзинг» походить від англійського «fundraising» — залучення ресурсів, коштів [9]. У сучасній українській мові

існує два варіанти написання і, відповідно, вимови цього слова – «фандрейзинг» і «фандрайзинг». Його сутність полягає у тому, щоб мобілізувати всі необхідні ресурси для реалізації соціально значущих проектів на різних засадах із різних джерел фінансування.

У закордонній і вітчизняній літературі, присвяченій проблемам неприбуткових організацій, це поняття використовується у двох сенсах – широкому й вузькому. У широкому змісті слова фандрейзинг означає процес залучення матеріальних ресурсів, необхідних для реалізації соціальних ініціатив. У вузькому значенні – це система взаємозалежних заходів, спрямованих на залучення фінансів для вирішення соціальних проблем. Як бачимо, фандрейзинг у вузькому сенсі слова має на увазі одержання допомоги від спонсора тільки грошима, а фандрейзинг, як широке поняття, містить у собі також пошук товарів, послуг, приміщень, техніки та ін [5]. Однак існує і низка інших визначень поняття «фандрейзинг», зокрема:

- комплексна система заходів, що забезпечують пошук фінансових та матеріальних засобів, необхідних для реалізації проектів (О. І. Шнирков, І. О. Мінгазутдінов) [10, с. 25];
- добровільна мобілізація внутрішніх та залучення зовнішніх ресурсів для безкорисного здійснення суспільно важливої діяльності (В. О. Снігульська) [6, с. 102];
- пошук ресурсів (людей, устаткування, інформації, часу, грошей та ін) для реалізації проектів та / або підтримання існування організації (Вікіпедія);
- мистецтво залучення коштів приватних осіб чи благодійних організацій, які надають фінансові ресурси у вигляді грантів (*Партнерство громад фундація «Україна-США» (USAID)*);
- процес збору коштів та інших ресурсів, які використовуються, в основному, для реалізації соціально значимих програм (Центральноукраїнський регіональний навчальний центр).

Таким чином, на сучасному етапі під цим процесом розуміють мистецтво залучати фінансові та матеріальні ресурси на добровільних засадах для задоволення суспільно необхідних потреб або вирішення життєвоскладних ситуацій у певній громаді, суспільстві. Водночас, необхідно зазначити, що саме це мистецтво водночас виступає індикатором не тільки якості життя певного суспільства, але і рівня його розвитку. Нині обмежувачими факторами не тільки благодійності, але і фандрейзингу в Україні є низка факторів:

- 1) використання «примусової благодійної допомоги» у державних закладах освіти, медицини тощо;
- 2) відсутність податкових стимулів;
- 3) велика кількість шахраїв і шахрайських схем;
- 4) відсутність єдиного інформаційного центру, який би мав всю інформацію про благодійні організації та їх представників, перевіряв законність їх існування, надавав юридичну допомогу тощо;
- 5) низький рівень юридичної і економічної культури населення тощо;
- 6) «нецільове» використання благодійних коштів та відсутність міри покарання за це;
- 7) фінустанови майже ніколи не попереджають людей, які збираються відкрити благодійний рахунок, що згідно із законодавством кошти, які спрямовуватимуться на нього, вважаються нецільовими й підлягають оподаткуванню, до цього додається ще й комісія самого банку тощо.

Ці всі фактори призвели до того, що у 2012 році за результатами дослідження рівня розвитку приватної благодійності у світі, яке щороку проводить авторитетна британська організація Charities Aid Foundation, Україна посіла 111-те місце, на шість позицій нижче порівняно з 2011-м роком. Соціологи фіксують в українському суспільстві стійку недовіру та загальне незрозуміння сенсу доброчинності, особливо поміж людей, яким за 35 [11]. Тоді як у 2010 р. Європейський центр фондаций у Брюсселі, що об'єднує близько 400 найбільших європейських фондів, уперше спробував зібрати офіційні дані країн – членів ЄС про кількість фондів, які працюють у регіоні, та про обсяг щорічних сум, які вони виділяють на реалізацію своїх програм. Результати приголомшили. На сьогодні в Європі:

- зареєстровані й активно працюють понад 110 тис. благодійних фондів;
- у них трудиться в середньому від 750 тис. до 1 млн людей (пряме працевлаштування);
- щорічно фонди виділяють на свої програми близько 100 млрд євро [3].

За результатами опитування фонду «Демократичні ініціативи» імені Кучеріва спільно із соціологічною службою Центру Разумкова, у грудні 2012-го виявили наступні тенденції:

- 1) з 15 тис. офіційно зареєстрованих у нас благодійних організацій реально працює щонайбільше 2 тис., тобто 15%;
- 2) лише 21 % українців підтримали доброчинну діяльність організацій, і з них 6 % основним мотивом своєї участі в благодійності назвали довіру до благодійних організацій;
- 3) структура основних інструментів благодійності в Україні така:

43% – фінансовий внесок через благодійні скарбнички, 21 % – купівля товару, частина грошей від якої спрямовується на доброчинність, 16 % – участь у благодійних акціях, організованих компанією – роботодавцем; 9% – банківське переведення – пожертвування; 6 % – купівля квитка на благодійний концерт, 5 % – благодійне sms, 2 % – купівля бла-

годійної листівки; 11 % – волонтерство [3]. Зокрема, майже не розвивається, приміром, така популярна та ефективна технологія доброчинності у світі, як sms-переказ коштів. Як зазначають представники мобільних операторів, від будь-якого повідомлення, навіть якщо воно благодійне, 20% спрямовується на ПДВ, 7,5% – збір до Пенсійного фонду. Таким чином, з умовної 1 грн, перерахованої людиною на доброчинність, до кінцевого адресата дійде щонайбільше 45 к. [1].

Отже, на сучасному етапі є актуальним впровадження фандрейзингу. Наприклад, у закордонних лікарнях США, Німеччини, Великобританії існують відділи з фандрейзингу, які професійно і постійно займаються пошуком необхідних ресурсів для медичних закладів. Ці фандрейзингові кампанії базуються на стратегії розвитку закладу і мають як короткострокові програми залучення коштів на нагальні проблеми, так і довгострокові, спрямовані на системні зміни. Зокрема, в Україні вітчизняні медичні заклади також починають апробувати та впроваджувати подібний досвід. Тільки в українському випадку роль фандрейзингових відділів починають відігравати опікунські ради – органи, створені при лікарнях з числа поважних представників громади (журналісти, громадські та релігійні діячі, представники місцевої влади тощо), які допомагають лікарні у пошуках ресурсів. Такий підхід було запропоновано Міжнародним благодійним фондом «Україна 3000», коли створення опікунської ради стало необхідною умовою для тих лікарень, які бажали отримувати від Фонду благодійну допомогу [2].

Саме з допомогою фандрейзингу можливо вирішити низку наступних завдань, як засвідчила практика (рис. 1).

Ці завдання можливо вирішити шляхом здійснення наступних етапів, а саме:

Перший етап – визначення потреб. На цьому етапі проводиться визначення та з'ясування проблем та потреб розвитку організації, формулюється їх актуальність та невідкладність, визначаються шляхи вирішення проблем, очікувані результати та необхідні витрати (ресурси).

На другому етапі – етапі пошуку джерел ресурсів (табл.1), розробляється стратегія фандрайзингу, проводиться аналіз джерел коштів (донорів), визначається їх потенціал та інтереси, через направлення до обраного фонду, організації листа-запита вивчається можливість підтримки ідеї.

Третій етап – звернення до донора. Цей етап передбачає підготовку та направлення заявки до відповідного фонду чи організації.

Четвертий етап – аналіз результатів. На цьому етапі проводиться аналіз та оцінюється проведена робота, надсилається подяка донору, з урахуванням отриманого досвіду планується майбутнє звернення.

Таким чином, відбувається формування майбутнього соціального проекту, який повинен мати мету, термін, джерела фінансування і виконавця. Для України досвід використання фандрайзингу важливий не тільки для вирішення нагальних проблем, але і розв'язання соціальних проблем регіонів, а саме у сфері освіти, охорони здоров'я, культури тощо. Нині найбільш ефективний досвід використання

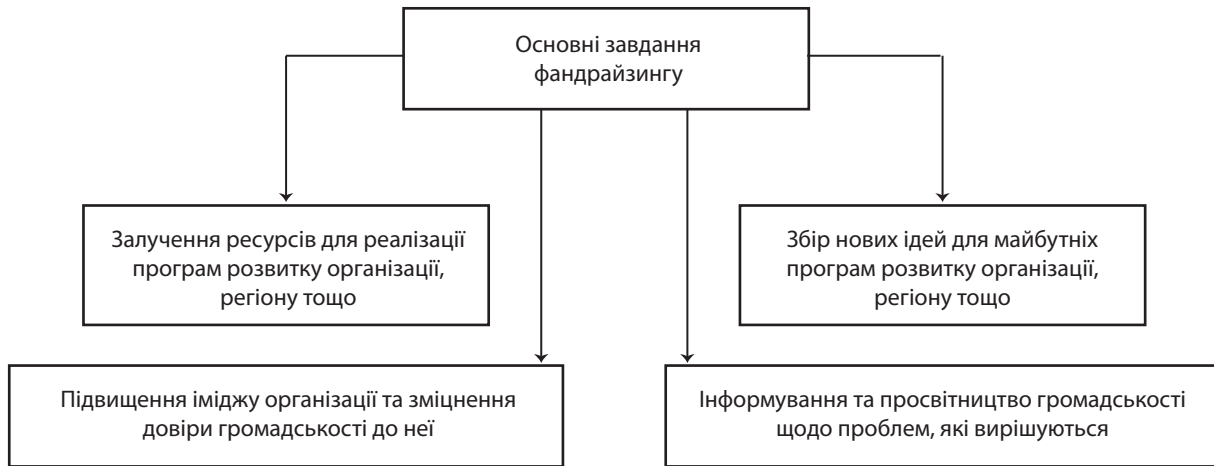

Рис. 1. Основні завдання фандрайзингу [1]

Таблиця 1

Розподіл можливих видів ресурсів за різними категоріями донорів [9]

Донор	Види ресурсів
Партнерські НПО	фінансові (внесок в співфінансування партнерських проєктів і приватні пожертвування співробітників як фізичних осіб), матеріальні (приміщення, транспорт, обладнання), інформаційні (знання, методики, технології), комунікаційні (зв'язку, контакти, партнерства), людські (робочі руки, професійні послуги фахівців, різна кількість добровольців, здатних виконувати різні функції), символічні (ефект суспільної підтримки, здатність об'єднувати різних людей однією ідеєю)
Населення	фінансові (приватні пожертвування), матеріальні (приміщення, транспорт, обладнання, що знаходяться в приватній власності і надаються на безоплатній або пільговій основі), інформаційні (ідеї, знання, методики, технології), комунікаційні (зв'язку, контакти, партнерства), людські (робочі руки, професійні послуги фахівців, добровольці) символічні (ефект громадської підтримки)
Комерційні компанії	фінансові (корпоративні благодійні пожертвування і приватні пожертвування співробітників), матеріальні (приміщення, транспорт, обладнання, що знаходяться у комерційній власності та надаються на безоплатній або пільговій основі), інформаційні (ідеї, знання, методики, технології, консультації в питаннях вибудовування взаємин з іншими компаніями), комунікаційні (зв'язок, контакти, партнерства, в тому числі з іншими комерційними компаніями та органами влади), людські (професійні послуги фахівців), символічні (підтримка впливових компаній і людей)
Органи влади	фінансові (фінансування витрат на виконання державного соціального замовлення та діяльності в рамках виконання частини цільової програми та приватні пожертвування співробітників), матеріальні (приміщення, транспорт, обладнання, що знаходяться в державній/муніципальної власності та надаються на безоплатній або пільговій основі), інформаційні (ідеї, знання, методики, технології, консультації в питаннях вибудовування взаємин з іншими органами влади та комерційними компаніями), комунікаційні (зв'язку, контакти, партнерства, в тому числі з іншими комерційними компаніями та органами влади), людські (професійні послуги фахівців), символічні (підтримка впливових держструктур і окремих людей)
Благодійні організації	фінансові (фінансування проєктів і приватні пожертвування співробітників), інформаційні (ідеї, знання, методики, технології, консультації в питаннях вибудовування взаємин з іншими благодійними організаціями), комунікаційні (зв'язку, контакти, партнерства, в тому числі з іншими благодійними організаціями та НПО), людські (професійні послуги фахівців), символічні (підтримка впливових благодійних організацій)

фандрайзингу в культурі демонструє Великобританія, яка досягнула цього завдяки ефективній і скоординованій діяльності трьох складових – держави, сфери культури і приватного сектора. Дана модель є більш цікавою для України,

тому що як у Великобританії, так і Росії, Україні, Білорусії передбачається значна державна підтримка культури. Для фінансування цієї сфери використовуються не тільки державні кошти, але і власні кошти. Останніми роками відзна-

чається тенденція до зростання фінансування за рахунок приватних коштів, незважаючи, що останніми роками критерії виділення грантів і бюджетних коштів значно зростають. Успішність саме Великобританії у сфері фандрайзingu засвідчує те, що з 1976 роки обсяги спонсорських коштів у фінансуванні культури виростили в 233 рази [7].

Тому ми пропонуємо використовувати такий підхід на рівні місцевого самоврядування шляхом поєднання фандрайзingu і Всеукраїнського конкурсу проектів. Ідея Всеукраїнського Конкурсу проектів та програм розвитку місцевого самоврядування полягає у тому, щоб надати органам місцевого самоврядування можливість реалізувати плани, по-перше, щодо подолання тих проблем територіальних громад, які вони без сторонньої фінансової допомоги вирішити не мають змоги, по-друге, сприяти втіленню у життя місцевих ініціатив і програм, спрямованих на соціально-економічний розвиток територій.

Механізм такої допомоги полягає у наступному: місцеві ради розробляють проект, спрямований на вирішення конкретної проблеми чи на розвиток певної конкретної галузі місцевого господарства; далі цей проект подається на розгляд компетентного журі, яке після його ретельного аналізу і обговорення приймає рішення про те, чи варто державі підтримувати реалізацію цього задуму. У разі, якщо рішення позитивне, кошти на часткове фінансування (частину фінансування мають взяти на себе відповідні ради) закладаються до Державного бюджету, і після його затвердження у вигляді цільової субвенції спрямовуються до відповідної місцевої ради, за умов її співфінансування.

У табл. 2 узагальнені категорії учасників та максимальні розміри грантів, які надає Державний фонд сприяння місцевому самоврядуванню в Україні.

На Полтавщині вже мають Шишацька селищна рада («Розвиток зеленого туризму як інноваційний механізм використання ресурсів»), Решетилівська селищна рада («Удосконалення рекреаційної інфраструктури селища Решетилівка»), Решетилівська районна рада («Інноваційна модель запровадження соціальної реабілітації дітей-інвалідів

Решетилівського району»), Лубенська міська рада («Створення центру соціально-психологічної реабілітації дітей для ліквідації дитячої безпритульності і бездоглядності»), Лубенська районна рада («Організація системи сприяння в прокладенні та відновленні мережі водопостачання»), Диканська районна рада («Удосконалення рекреаційної інфраструктури регіонального ландшафтного парку»), Чутівська районна рада («Інформаційне забезпечення органів місцевого самоврядування та жителів територіальної громади району»), Комсомольська міська рада («Розробка ефективних систем менеджменту якості в органах місцевого самоврядування на основі міжнародного стандарту ISO 9001-2000», «Створення сучасної інноваційної моделі надання якісних медичних послуг населенню», «Комсомольська майстерня муніципального управління») та інші, про що свідчать перемоги і проектів та програм у конкурсі Фонду. У Полтавській області у 2010 році започаткований Обласний конкурс проектів розвитку територіальних громад, заснований обласною радою з метою підвищення активності територіальних громад у розв'язанні актуальних питань їхньої життєдіяльності, поширення досвіду, набутого у процесі реалізації проектів.

Учасниками конкурсу є сільські, селищні ради, міські ради міст районного значення та районні ради Полтавської області. Переможців визначають у трьох категоріях: I категорія – проекти сільських рад, II категорія – проекти селищних рад та міських рад міст районного значення, III категорія – проекти районних рад. З обласного бюджету для проекту I категорії виділяється 25 тис. грн, для проекту II категорії – 37, 5 тис. грн, для проекту III категорії – 50 тис. грн.

Основною умовою участі у конкурсі є розробка проекту для вирішення нагальних проблем окремої територіальної громади. Таким чином, ми вважаємо, що можливо вирішити низку нагальних соціальних проблем регіонів та зацікавити громаду у розбудові своєї території.

За інформацією голови Полтавської обласної ради І. М. Момотом, у 2010 року серед 14 поданих на обласний

Таблиця 2

Категорії учасників та максимальний розмір грантів

№	Категорії учасників	Максимальний розмір гранту	Опис проекту
1	1-а категорія	до 100 000 грн	проекти (програми) органів місцевого самоврядування сіл, селищ.
2	2-а категорія	до 200 000 грн	проекти (програми) органів місцевого самоврядування міст, районів, районів у містах з населенням до 50 тис. жителів.
3	3-я категорія	до 500 000 грн	проекти (програми) органів місцевого самоврядування міст, районів, районів у містах з населенням від 50 тис. до 100 тис. жителів
4	4-а категорія	до 1 000 000 грн	проекти (програми) органів місцевого самоврядування міст, районів, районів у містах з населенням понад 100 тис. жителів.
5	5-а категорія	до 1 500 000 грн	проекти (програми) органів місцевого самоврядування міст з населенням понад 1 млн. жителів, областей, Автономної Республіки Крим.

конкурс проектів переможцями стали територіальні громади з 6 районів. Загальна сума співфінансування заходів проектів із обласного бюджету склала 269 тис. грн.

У 2011 році переможцями конкурсу проектів розвитку територіальних громад Полтавської області серед 19 поданих на конкурс проектів, було визначено 17 проектів-переможців. Загальна вартість проектів, реалізованих у 2011 році, становить 1,6 млн грн. У тому числі співфінансування: з обласного бюджету – 535,41 тис. грн (33 %), з місцевих бюджетів – 480,1 тис. грн (30 %), кошти організацій-партнерів – 603, 5 тис. грн (37 %). У 2012 році на конкурс подано 52 проектів. Переможцями конкурсу стали 40 проектів, які були рекомендовані до розгляду Радою конкурсу. Фінансування з обласного бюджету складе 1,2 млн грн.

У 2013 році на конкурс надійшло 73 проекти із 23 районів області від районних, міських, селищних і сільських рад. Більшість із них спрямовані на впровадження енергозберігаючих технологій на об'єктах соціальної сфери. Решта стосуються ремонту (реконструкції) будинків культури,

будівництва (реконструкції) вуличного освітлення, систем водопостачання та водовідведення в населених пунктах. Найбільшу активність у конкурсі 2013 року виявили органи місцевого самоврядування Лохвицького району – 13 проектів, Чорнухинського району – 10 проектів, Козельщинського району – 7 проектів. За рішенням ради конкурсу, переможцями обласного конкурсу проектів розвитку територіальних громад Полтавської області 2013 року визнані усі 73 проекти. Загальна вартість матеріалів і робіт, заявлених ними, становить 8,2 млн грн. Фінансування проектів здійснюватиметься за кошти обласного бюджету (2,3 млн грн), учасників конкурсу (4,3 млн грн), організацій-партнерів (1,6 млн грн) [4]. Таким чином, ми можемо зробити висновок, що на сучасному етапі розвитку нашого суспільства необхідно дбати про якість життя населення, не тільки сподіваючись на державну підтримку, яка повинна бути, але і на неприбуткові організацій, які, як засвідчує світова практика, є важливим елементом у процесі формування сучасного суспільства.

ЛІТЕРАТУРА

1. Шлях до майбутнього [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mecenatstvo.org/statti/167-shcho-zavazhaie-rozvyvatysia-blahodiinosti-v-ukraini>. – Заголовок з титулу екрану.
2. Благодійність і охорона здоров'я: що заважає співпраці? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.aptekagal.com.ua>. – Заголовок з титулу екрану.
3. Європейська благодійність: ми і вони [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.deti.zp.ua/>. – Заголовок з титулу екрану.
4. Названо переможців обласного конкурсу проектів розвитку територіальних громад Полтавської області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://municipal.gov.ua/news/>. – Заголовок з титулу екрану.
5. Поняття «фандрейзинг». Джерела фінансування громадських ініціатив [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.lacenter.org.ua>. – Заголовок з титулу екрану.
6. Снігульська В. Що таке соціальний фандрейзинг, або як продати громаді участь у добрих справах / В. Снігульська // Газета «Соціальний педагог». – 2009. – № 8. – С. 100–107.
7. Современный корпоративный фандрайзинг в искусстве (на примере Великобритании) [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://artandyou.ru>. – Заголовок з титулу екрану.
8. Сташків Б. Соціальне обслуговування у системі соціального забезпечення: правові питання / Б. Сташків // Право України. – 2005. – № 1. – С. 76–79.
9. Чернявська О. О. Фандрайзинг : [навч. посіб.] / Чернявська О. О., Соколовська А. М. – К.: ЦУЛ, 2013. – 186 с.
10. Шнирков О. І. Фандрайзинг: основні особливості та форми: [метод. посібник] / О. І. Шнирков, І. О. Мінгазутдінов. – 1-ше вид. – К.: Ін-т міжнар. відн. КНУ ім. Т. Шевченка, 2000. – 50 с.
11. Що заважає розвиватися благодійності в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uadovira.com/node/557>. – Заголовок з титулу екрану.

REFERENCES

- “Blahodiinist i okhorona zdorov'ia: shcho zavazhaie spivpratsi?” [Charity and health: what hinders cooperation?]. <http://www.aptekagal.com.ua>
- Cherniavska, O. O., and Sokolovska, A. M. Fandraizynh [Fundraising]. Kyiv: TsUL, 2013.
- “Nazvano peremozhstiv oblasnoho konkursu proektiv rozvytku terytorialnykh hromad Poltavskoi oblasti” [Named winners of the regional competition Projects Community Development Poltava region]. <http://municipal.gov.ua/news/>
- “Poniattia «fandreizynh». Dzherela finansuvannia hromadskykh initsiatyv” [The term “fundraising”. Sources of funding for community initiatives]. <http://www.lacenter.org.ua>
- Snihulska, V. “Shcho take sotsialnyi fandreizynh, abo iak prodaty hromadi uchast u dobrykh spravakh” [What social fundraising, or to sell the community involved in good works]. *Sotsialnyi pedagog*, no. 8 (2009): 100-107.
- “Sovremenny korporativnyy fandrizing v iskusstve (na primere Velikobritanii)” [Modern corporate fundraising in the art (for example, the UK)]. <http://artandyou.ru>
- Stashkiv, B. “Sotsialne obsluhovuvannia u systemi sotsialnoho zabezpechennia: pravovi pytannia” [Social service in the social security legal issues]. *Pravo Ukrainy*, no. 1 (2005): 76-79.
- “Shliakh do maibutnyoho” [The path to the future]. <http://mecenatstvo.org/statti/167-shcho-zavazhaie-rozvyvatysia-blahodiinosti-v-ukraini>
- Shnyrkov, O. I., and Minhazutdinov, I. O. Fandraizynh: osnovni osoblyvosti ta formy [Fundraising: main features and shapes]. Kyiv: Instytut mizhnarodnykh vidnosyn KNU im. T. Shevchenka, 2000.
- “Shcho zavazhaie rozvyvatysia blahodiinosti v Ukraini” [What prevents developing philanthropy in Ukraine]. <http://uadovira.com/node/55>
- “Yevropeiska blahodiinist: my i vony” [European charity we and they]. <http://www.deti.zp.ua/>